

the physiological stresses in the society. It was established, the high risk of doing TB is among the poor persons of the societies. The National Program of the TB control has been elaborated with the participation of the WHO experts. The program has two principal objectives: to reveal the 70% and more illness persons who eliminate the TB mycobacterium with the microscopically investigation of the smear method, recovering 85% from the illness persons who at the reveal moment eliminate the bacillus. The realization of these two objectives will decrease the infection source in the societies and will diminish the TB spreading.

EVOLUȚIA ENDEMIEI TUBERCULOASE ÎN MUN. CHIȘINĂU ÎN PERIOADA ANILOR 1960-2005

Alexandru Zbanț¹, dr. în medicină, conf. univ., **Aurelia Ustian¹**, dr. în medicină, conf. univ., **Maria Cetulean²**, ftiziopneumolog, **Sofia Alexandru²**, ftiziopneumolog, **Stela Kulcițkaia¹**, asistent univ., USMF „Nicolae Testemițanu”¹, IMSP Spitalul Clinic Municipal Ftiziopneumologic²

Situația endemiei tuberculozei în ultimii ani se apreciază conform indicilor incidenței prin tuberculoză, cazurilor confirmate bacteriologic (spută pozitivă) și nivelului de mortalitate de această infecție. Conform indicelui cazurilor BAAR pozitive (peste 20-30‰) și mortalității (peste 10-30‰), endemia tuberculozei poate fi considerată de grad mediu-sever [1, 2]. În lucrarea prezentată vor fi analizați doar câțiva indicatori ce caracterizează situația endemică pe parcursul anilor: incidența globală prin tuberculoză, incidența prin tuberculoză bacilară și mortalitatea prin tuberculoză.

Scopul studiului a fost evaluarea unor particularități ale endemiei tuberculozei în mun. Chișinău în perioada anilor 1960 - 2005 și aprecierea evoluției ei.

Materiale și metode. Au fost cercetate: 1) incidența globală (cazuri noi + recidive de tuberculoză) în mun. Chișinău; 2) incidența tuberculozei bacilare; 3) mortalitatea prin tuberculoză.

Informația necesară a fost obținută în baza datelor examinării medicale, anchetării pacienților și analizei conform chestionarului electronic [3, 4].

Rezultate. Datele obținute sunt prezentate în *figura 1* și în *tabelul 1*.

Datele din *fig. 1* ilustrează panorama indicilor principali ai endemiei tuberculoase pe parcursul a 45 de ani. Se evidențiază 3 perioade: I – anii 1960-1990, când toți indicatorii au arătat un declin semnificativ până la cel mai jos nivel al indicilor înregistrați în anul 1990; II – anii 1990-1995, când treptat toți indicii s-au majorat de 3-4 ori față de valorile înregistrate în anul 1990 și III – anii 1995-2005, când au apărut tendințele spre nivelare sau stabilizare a procesului endemic.

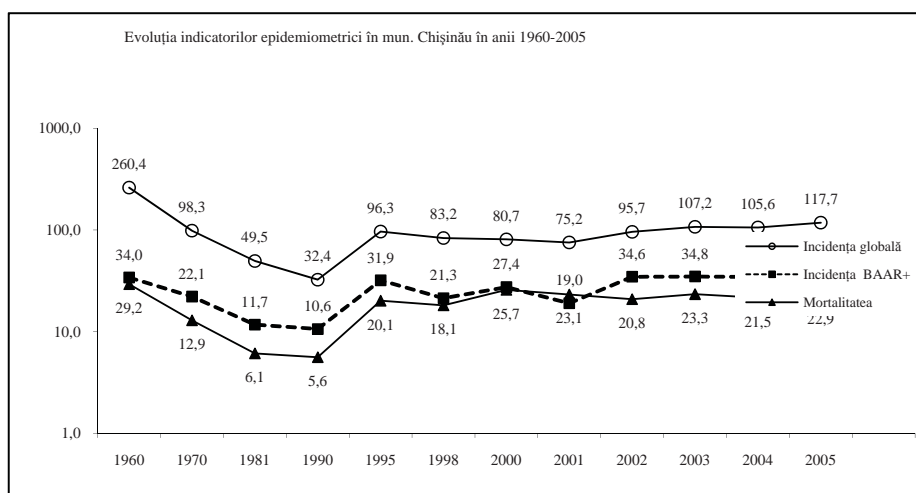

Figura 1. Dinamica indicatorilor principali (‰) în mun. Chișinău în anii 1960-2005

Incidența globală (*tab. 1*), pornind de la 260,4 în anul 1960, a atins nivelul de 32,4‰ în 1990, adică a scăzut de 8 ori, după ce s-a majorat în anul 1995 de 3 ori (297,2%). În 10 ani incidența globală a constituit 96,3 - 117,7 cazuri la 100 mii populație sau respectiv 297,2 – 363,3% față de valoarea anului 1990.

Tabelul 1

Evoluția indicilor endemiei tuberculoase în anii 1960 – 2005

<i>Indicii \ anii</i>	1960	1970	1981	1990	1995	2000	2001	2002	2005
Incidența globală	260,4	98,3	49,5	32,4	96,3	80,7	75,2	95,7	117,7
% către 1990	803,7	303,4	152,8	100,0	297,2	249,1	232,1	295,4	363,3
Incidența BAAR+	34,0	22,1	11,7	10,6	31,9	27,4	19,0	34,6	37,4
% către 1990	320,8	208,5	110,4	100,0	300,9	258,5	179,2	326,4	352,8
Mortalitatea	29,2	12,9	6,1	5,6	20,1	25,7	23,1	20,8	22,9
% către 1990	521,4	230,4	108,9	100,0	358,9	458,9	412,5	371,4	408,9
BAAR+ (% către incidență)	13,1	22,5	23,6	32,7	33,1	34,0	25,3	36,2	31,8
Decese (% către incidență)	11,2	13,1	12,3	17,3	20,9	31,8	30,7	21,7	19,5

Incidența globală prin tuberculoză, confirmată bacteriologic (BAAR în spută pozitivă), în dinamică prezintă o evoluție progresivă (*tab. 1*). Dacă între anii 1960 - 1990 indicele s-a micșorat de 3,2 ori – de la 34,0 până la 10,6‰, apoi în următorii 5 ani (perioada 1990-1995) a depășit valoarea anului 1990 de 3 ori, iar în anii 2002 – 2005 a atins nivelul de 34,6 – 37,4‰ (depășire de 3,3 – 3,5 ori).

Începând cu anul 1960, mortalitatea a înregistrat o scădere de la 29,2 până la 5,6‰ în anul 1990, adică s-a micșorat de 5,2 ori; în anul 1995 acest indice a atins nivelul de 20,1‰ (o majorare de 3,6 ori), ca în următorii 10 ani (1995-2005) să oscileze între 20,1 și 22,9 cazuri de deces la 100000 populație (de 3,6-4,1 ori mai înalt decât în 1990).

Datele prezentate (*tab. 1*) arată o majorare a ratei cazurilor de tuberculoză confirmată bacteriologic (sursă de infecție), alcătuind 13,1% în anul 1960 și 33,1% în anul 1995, acest indice atingând nivelul de 36,2 – 31,1% în anii 2002-2005. Numărul deceselor prin tuberculoză în raport cu incidența globală a crescut de la 11,2% în anul 1960 până la 31,8% în 2000, din anul 2001 înregistrându-se o scădere treptată de la 25,3% până la 19,5% în 2005.

Concluzii

Dinamica indicilor endemiei tuberculoase în mun. Chișinău în ultimii ani demonstrează o evoluție progresivă a endemiei. În prima perioadă de 30 de ani incidența globală a deviat între 260,4 și 32,4‰, pentru ca peste 5 ani să atingă nivelul de 96,3‰. În ultimii 10 ani (1995 – 2005) incidența globală se stabilizează la nivelul între 96,3 – 117,7‰, cu o tendință ușoară spre creștere. Sursa tuberculozei (incidența tuberculozei bacilare) în prima perioadă treptat a crescut de la 13,1 până la 32,7‰ și în următorii 15 ani a deviat între 33,1 - 37,4‰. Mortalitatea prin tuberculoză în intervalul 1960-1990 a constituit 11,2 - 5,6‰, în următorii ani constatându-se o stabilizare la un nivel de 20,1-22,9‰. Deci, conform OMS, situația fizioendemică în mun. Chișinău continuă să rămână alarmantă.

Bibliografie selectivă

1. Petrescu G., *Clasificarea endemiei de tuberculoză pe baza indicatorilor uzuali*// Ghid de cunoaștere, profilaxie și combatere a tuberculozei pulmonare, București, 1990, p. 137-138.
2. Țâmbalari Gh., Vangheli I., Nalivaico N., Sain D., *Considerațiuni asupra evoluției endemiei de tuberculoză în Republica Moldova* // Actualități în diagnosticul și tratamentul tuberculozei și bolilor pulmonare nespecifice. Teze, Chișinău, 1999, 33-38.
3. Zbanț A., Spasov Iu., Bordei G., Prepelița V., *Комплекс программ по обработке медицинской*

информации // Указатель алгоритмов и программ, разработанных в организациях Молдавской ССР, Кишинев, 1990, 40.

4. Zbanț A., Cardaniuc A., Paladi C., Cucu M., *Tendințele situației ftizioepidemice în municipiul Chișinău în perioada 1981-2000* // Anale științifice ale USMF "Nicolae Testemițanu". Probleme clinico-terapeutice), Zilele Universității (17-18 octombrie), ediția II, vol. 3, Chișinău, 2001, pag. 25-28.

Rezumat

Între anii 1960-1990 incidența globală a scăzut de la 260,4 până la 32,4‰. În următorii 15 ani (1990-2005) se constată o creștere considerabilă a acesteia față de nivelul anului 1990 - 117,7‰ în anul 2005. Între anii 1960 - 1990 incidența prin tuberculoză bacilară a scăzut de la 34,0‰ până la 10,6‰, apoi a crescut până la 37,4‰ în anul 2005. Indicele mortalității prin tuberculoză în prima perioadă s-a redus de la 29,2 în anul 1960 până la 5,6‰ în 1990, apoi iarăși a atins nivelul de 20,1‰, ceea ce demonstrează o tendință nefavorabilă.

Summary

The global incidence between 1960-1990 years decreased from 260,4 to 32,4 ‰. A considerable growth comparative the value in 1990 year has been established in the following 15 years (1990 - 2005), showing maximum 117,7‰ in 2005 year. The correlation of index of incidence through bacillary tuberculosis has been practically at the level of 34,0 and 10,6‰ between 1960 and 1990 years, then has increased to 37,4‰ in 2005 year. The correlation of incidence of mortality and the incidence through tuberculosis has a very horrible trend. The mortality during 1990 year constituted only 5,6‰, increasing till 22,9‰ in 2005 year.

CARACTERISTICA TUBERCULOZEI REZISTENTE ÎN MUN. CHIȘINĂU

Aurelia Ustian¹, dr. în medicină, conf. univ., **Alexandru Zbanț**¹, dr. în medicină, conf. univ., **Valentina Vile**¹, asistent univ., **Maria Cetulean**², ftizio pneumolog, **Sofia Alexandru**², ftizio pneumolog, USMF „Nicolae Testemițanu”¹, IMSP Spitalul Clinic Municipal de Ftizio pneumologie²

Problema tuberculozei rezistente în întreaga lume devine tot mai actuală. Conform raportului OMS din anul 2004, pacienții cu tuberculoză din țările Europei de Est și Asiei Centrale au probabilitate de 10 ori mai înaltă de a avea TB multirezistentă decât cei din restul lumii. În mun. Chișinău sensibilitatea micobacteriilor de tuberculoză s-a examinat cu întreruperi din motive tehnice și numai în ultimii doi ani se efectuează regulat.

Scopul studiului este studierea repartizării rezistenței micobacteriilor de tuberculoză în cazurile noi de tuberculoză și de recidive.

Materiale și metode. În anii 2001 – 2005 în mun. Chișinău au fost înregistrați 354 de bolnavi cu tuberculoză rezistentă la preparatele antituberculoase de linia întâi. S-au studiat fișele a 149 de bolnavi cu cazuri noi de tuberculoză rezistentă și 79 de cazuri de recidivă, care s-au tratat în Spitalul Clinic Municipal de Ftizio pneumologie.

Rezultate. În cazurile noi de tuberculoză au fost 114 (76,5%) bărbați și 35 de femei (23,5%), raportul b/f fiind de 3,3:1,0; în cazurile cu recidivă de tuberculoză 71 (89,8%) erau bărbați și 8 (11,1%) femei, raportul b/f fiind 8,9:1,0.

Rata bolnavilor cu tuberculoză rezistentă (*tab. 1*) în cazurile noi este în creștere continuă - de la 4,0% în anul 2001 până la 40,9% în anul 2005, în cazurile de recidive în primii doi ani rezistența nu s-a înregistrat, iar în următorii ani 2003-2005, respectiv, 38,0; 21,5; 14,0% cazuri.